

Proces-verbal

Sesiunea de dialog „Accesul la informații de interes public și date deschise”

05.08.2026

Casa Guvernului

Participanți:

1. Ciobanu Vlada	Centrul de Politici și Reforme (CPR Moldova), copreședintă a Comitetului de coordonare pentru guvernare deschisă (CCGD)
2. Hadei Natalia	Parteneriatul European pentru Democrație, membră CCDG
3. Staver Liliana	Academia de Studii Economice din Moldova, membră CCGD
4. Pascal Lilia	Cancelaria de Stat, Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă
5. Postică Natalia	Cancelaria de Stat, Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă
6. Știrbu Daniela	Cancelaria de Stat, Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă
7. Andriiv Roman	Platforma Națională a Tinerilor pentru Participare Activă
8. Aramă Igor	Agenția de Guvernare Electronică
9. Birca Elena	Amnesty International Moldova
10. Cazacu Anna	AO „EcoContact”
11. Cheptea Gloria	Laboratorul de Inițiative pentru Dezvoltare LID Moldova
12. Cireș Victoria	Oficiul Avocatului Poporului
13. Cojocaru Anna	Asociația Tinerilor Diplomați
14. Coroi Veronica	Centrul de Politici și Reforme (CPR Moldova)
15. Cuijuclu Elena	Oficiul ONU pentru Drepturile Omului
16. Daghi Inga	Biroul Național de Statistică
17. Duca Mihaela	AO Promo-LEX
18. Halupneac Mihai	UNDP Moldova
19. Lutenco Andrei	Centrul de Politici și Reforme (CPR Moldova)
20. Miron Ion	Oficiul Avocatului Poporului
21. Panait Dumitru	Consiliul Local de Transparență Cahul
22. Popa Ecaterina	ALDA Moldova
23. Skoryk Olesia	INGO Forum Moldova
24. Slepuhin Natalia	Primăria Mea
25. Soltan Daniela-Filipa	UN Women
26. Temizcay Cristina	AO Asociația femeilor și fetelor rome „Moldsolidaritate” din Republica Moldova
27. Trombițki Ilia	Eco-Tiras
28. Țurcan Irina	A.O. Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare
29. Verdeș Cătălina	Ministerul Justiției

Agenda ședinței:

1. Prezentarea angajamentului și a realizărilor în domeniul accesului la informații de interes public din planul precedent
2. Discuție facilitată despre dificultățile și oportunitățile privind accesul la informații de interes public, transparența proactivă și datele deschise
3. Lucru în grup: identificarea propunerilor de angajamente și acțiuni

Desfășurarea ședinței:

1. Prezentarea angajamentului și a realizărilor în domeniul accesului la informații de interes public din planul precedent

Cancelariei de Stat a prezentat principalele realizări urmare implementării angajamentului privind accesul la informații de interes public din Planul de acțiuni pentru guvernare deschisă 2023-2025, și anume:

- Consolidarea cadrului legislativ: aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 728/2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora și a Hotărârii Guvernului nr. 1027/2023 privind modul de înregistrare a cererilor de comunicare a informațiilor de interes public;
- Crearea unui șablon-tip pentru pagini web ale autorităților publice centrale și locale;
- Elaborarea Ghidului practic al legii 148/2023 și a Ghidului de transparență proactivă, realizat în colaborare cu CPR Moldova;
- Fortificarea capacităților funcționarilor din APC și APL prin desfășurarea sesiunilor de instruire și e-cursuri;
- Actualizarea curs online privind accesul la informații de interes public;
- Realizarea și diseminarea spoturilor informative;
- Realizarea rapoartelor privind soluționarea cererilor de acces la informație și asigurarea transparenței proactive (100 pagini web monitorizate - 18 APC, 82 APL);
- Integrarea modulului pentru recepționarea și prelucrarea cererilor de informații pe platforma e-Democrație.

2. Discuție facilitată despre dificultățile și oportunitățile privind accesul la informații de interes public, transparența proactivă și datele deschise

Vlada Ciobanu, Centrul de Politici și Reforme, copreședinta CCGD din partea societății civile, a accentuat că scopul discuției este conturarea angajamentelor ce urmează a fi incluse în Planul de acțiuni pentru guvernare deschisă 2026-2028, iar un criteriu pentru selectarea și includerea acestor angajamente este disponibilitatea instituțiilor publice sau a organizațiilor societății civile să asigure implementarea.

Andrei Lutenco, director executiv la Centrul de Politici și Reforme și expert în domeniul accesului la informații, a declarat că, deși legea este încă nouă, există probleme de interpretare și aplicare atât din partea beneficiarilor, cât și a furnizorilor de informații. Pe de altă parte, se observă și

problema lipsei de resurse pentru aplicarea legii. Prin urmare, Planul ar putea servi drept platformă pentru abordarea lacunelor.

Transparența proactivă

Victoria Cireș (Oficiul Avocatului Poporului) a atras atenția asupra lipsei paginilor web ale autorităților publice și asupra faptului că oamenii întâmpină dificultăți în accesarea informației. Oficiul Avocatului Poporului este notificat despre refuzuri la solicitări de informații, inclusiv refuzuri nemotivate, sau răspunsuri evazive.

Dumitru Panait (Consiliul Local de Transparență Cahul) a declarat că dificultățile în domeniul transparenței proactive țin de factorul uman. Atât timp cât managerul unei instituții este deschis, lucrurile sunt în regulă, în caz contrar, apar dificultăți. De exemplu, pe site-ul Primăriei Cahul la secțiunea buget nu este plasat bugetul aprobat. La nivel local nu sunt mecanisme legale pentru a cere aceste informații. CLT Cahul nu vrea să piardă timpul cu procese de judecată pe un subiect elementar. Primăria face des referință la faptul că publică informațiile pe actelocale.gov.md, dar legea nu prevede acest portal ca locul principal de publicare pentru aceste informații.

Andrei Lutenco (CPR Moldova) a menționat că capitolul Legii nr. 148 privind accesul la informațiile de interes public privind transparența proactivă nu prevede și un mecanism de monitorizare a implementării. Propune ca în următorul Plan să includem prevederi în acest sens.

Anna Cazacu (EcoContact): Autoritățile nu răspund punctual la toată lista de solicitări, dar furnizează răspunsuri generale. Se dau linkuri la documente, unele dintre care nu se deschid. Există goluri în instruirea personalului. Probabil din lipsă de resurse, autoritățile nu dețin pagini web și conturi pe social media. Referitor la monitorizarea situației, în 2020-2021 au fost elaborate rapoarte de monitorizare a instituțiilor publice privind publicarea informațiilor de mediu, probabil realizat de Expert Grup.

Andrei Lutenco (CPR Moldova) a răspuns că deja s-au dedicat resurse pentru șablonul paginilor web. Totodată, există oportunitate ca reforma APL va asigura ca satele consolidate își vor îndeplini mai bine obligațiile privind transparența proactivă.

Roman Andriiv (Platforma Națională a Tinerilor pentru Participare Activă) a observat că la vreo 20% din cereri nu primesc răspuns. Organizații precum PNTPA, dar și cetățenii, nu își permit să meargă în judecată în cazuri când nu primesc răspunsuri la cereri de informații. Întrebarea este ce se poate face cu autoritățile care nu răspund. Dar și atunci când se răspunde, o parte din informații sunt complicate sau greu de descifrat de cetățenii.

Andrei Lutenco (CPR Moldova): Conform ultimului raport al Cancelariei, 80% din autoritățile spun că au oferit răspunsuri la solicitări.

Cătălina Verdeș (Ministerul Justiției) a realizat o cercetare în care a analizat paginile web ale autorităților publice. A constatat că problema persistă și la nivel central. Nu sunt publicate toate cele 16 categorii de informații reglementate de lege. Există mai multe litigii în judecată pentru nepublicare. Informația se publică în rubrici diferite, ceea ce face accesul dificil. Însă dacă informația s-ar publica proactiv, nu ar fi depuse atât de multe cereri și nici autoritățile nu ar trebui să răspundă la solicitări, pentru că asta prevede legea. Propune ca Cancelaria să facă o circulară

pentru APL și APC referitor la transparența proactivă. La fel, consideră că lipsa de specialiști e una dintre cauze pentru probleme în domeniu, dar crede că în contextul reformei APL am putea avea progrese.

Anna Cazacu (EcoContact) a atras atenția asupra datei plasării informației, pe care multe instituții nu o indică. Afișarea datei publicării informației ar ușura aprecierea actualității informației.

Mihaela Duca (Asociația Promo-LEX) a monitorizat transparența proactivă a Parlamentului. Au observat progrese, însă există probleme critice privind informațiile publicate de comisiile permanente. Nu toate comisiile publică în același mod informațiile. Procesele-verbale nu se publică sau se publică doar în format PDF neselectabil. Comunicarea zilelor de audiență a deputaților se face doar pe paginile personale ale acestora. Sunt necesare mai multe resurse financiare, inclusiv din partea statului.

În ceea ce privește accesul la informații la cerere, a menționat că recepționează aproape de fiecare dată răspuns la solicitări de informații, însă, deși solicită răspunsuri în format electronic, nu tot timpul le primește în acest format.

La capitolul implementarea Legii nr. 148, există întrebări despre cum o implementează întreprinderile de stat și cele municipale, precum și agențiile noi create, în contextul scandalurilor recente.

Ion Miron (Oficiul Avocatului Poporului): Primarii au frică de a publica anumite informații și consideră că mai bine să fie obligați de instanțele de judecată, decât să creeze conflict cu consilierii sau să riște probleme din cauza datelor cu caracter personal. Observă că există o înțelegere greșită a ce este informație de interes public. Presa folosește solicitările de informații ca să întrebe Ombudsmanul opiniile despre anumite declarații sau știri, care nu reprezintă informații de interes public.

Andrei Lutenco (CPR Moldova) recomandă colaborarea mai strânsă între OAP și Cancelaria de Stat în vederea împărtășirii cazurilor de nerespectare a legii, ceea ce ar putea fi inclus în următorul PAGD.

A observat că deseori legile și sintezele recomandărilor de la Parlament nu pot fi căutate, pentru că sunt în PDF. Iar în noua versiune a site-ului Parlamentului e mai dificil să faci căutare după cuvinte-cheie.

În cazul întreprinderilor de stat, problema este că prevederile din Legea nr. 148 referitoare la transparența proactivă se referă doar la *autoritățile publice*, publicarea informației de către întreprinderile de stat și municipale fiind reglementată de Legea cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

Natalia Slepuhin (Primăria Mea) a atras atenția la problema lipsei trasabilității informației. Propune prevederi care să asigure obligativitatea publicării informației actualizate.

Plăți pentru informații de interes public

Ilia Trombički (Eco TIRAS): Din 1996 există inițiativă privind informațiile de mediu, dar până acum nu e soluționat subiectul. Există Convenția de la Aarhus care spune clar că informațiile

trebuie să fie gratuite, pentru că sunt colectate cu bani publici. Dar avem deja al doilea caz împotriva Serviciul Hidrometeorologic de Stat, unde se constată interesul persoanelor de a nu prezenta informațiile gratuit. Consideră că această situație este susținută inclusiv de Guvern, pentru că există hotărâri de Guvern despre costurile acestor informații.

A observat că pe particip.gov.md este mai complicat de lăsat recomandări și de a anexa documente, decât a fost înainte de actualizare. Pentru o persoană simplă este dificil de a lăsa propuneri.

Cătălina Verdeș (Ministerul Justiției) a adăugat că legea prevede că doar informația care depășește 20 de pagini poate fi contra plată.

Andrei Lutenco (CPR Moldova): Referitor la datele deschise, CPR a aflat de la jurnaliști despre categoriile de informații contra plată și că au existat dificultăți în accesarea datelor de la Cadastru. Legea spune că informația este gratuită, decât dacă se stabilește altfel prin alte acte normative. Sunt informații că unele APL stabilesc prețuri pentru a elibera copii ale documentelor, inclusiv decizii ale consiliilor locale.

Accesibilitatea informației, facilitarea accesului

Cristina Temizcay (Rețeaua femeilor și fetelor române din Moldova Moldsolidaritate) a accentuat că simpla publicare a informațiilor nu asigură accesul la acestea. Propune ca mediatorii comunitari să fie implicați la diseminarea informației. Se întreabă ce propun autoritățile pentru accesibilitatea persoanelor vulnerabile, cu nivel scăzut de alfabetizare, pentru comunitatea romă. Se întreabă dacă se discută la nivel instituțional despre elaborarea unor standarde privind prezentarea informațiilor într-un limbaj clar și ușor de înțeles pentru cetățeni. Totodată ar vrea ca site-ul Guvernului să fie accesibil pentru persoanele cu dificultăți de vedere.

Elena Cuijuclu (Oficiul ONU pentru Drepturile Omului) a declarat că legea spune că informația trebuie să fie accesibilă pentru persoane cu dizabilități, dar nu se menționează despre limbă. Ar vrea ca accesibilitatea în alte limbi să fie reflectată în PAGD. Observă regres în acest sens, multe site-uri ale instituțiilor exclud limba rusă și lipsește opțiunea de a schimba limba. Noul Cod al Parlamentului tot exclude utilizarea altor limbi.

Andrei Lutenco (CPR Moldova) a menționat că obligația facilitării informației trebuie interpretată și în privința limbilor. Ar trebui să ne gândim și la standarde de incluziune.

Accesul la informații și datele cu caracter personal

Cătălina Verdeș (Ministerul Justiției): Datele cu caracter personal sunt motivul pentru care multe cereri sunt refuzate. Se refuză chiar atunci când doar 10% din datele sau informațiile solicitate ar fi date cu caracter personal. Deși nu ar trebui invocat ca motiv de refuz, dacă se cer și informații care nu sunt cu caracter personal. E nevoie de instruire la subiect, în special că din 23 august intră în vigoare noua Lege privind protecția datelor cu caracter personal.

Andrei Lutenco (CPR Moldova) propune să se introducă în planul de acțiuni informarea despre felul cum interacționează aceste două legi – accesul la informații și datele cu caracter personal. Propune implicarea Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Accesul la informațiile de mediu

O altă propunere pentru Plan este implicarea în consultarea Legii privind accesul publicului la informație, justiție și participare la adoptarea deciziilor de mediu, având în vedere că OGP este o platformă care respectă standardele Aarhus.

Anna Cazacu (EcoContact), referitor la proiectul de lege menționat, a informat că în luna iunie a fost ultima rundă de avizare și proiectul a fost transmis Comisiei Europene pentru coordonare. În toamnă va fi supus votului în Parlament.

O problemă observată de EcoContact este că autoritățile de mediu, în special Inspectoratul de mediu, publică datele personale ale celor care sesizează nereguli. Asta poate duce la răfueli, interogări din partea agenților economici.

Dumitru Panait (CLT Cahul) propune un model general pentru raportare anuală, care să fie utilizat și de întreprinderi municipală sau de stat. În cazul municipiului Cahul, multă informației nu se publică, pentru că toți interpretează diferit.

Date deschise

Mihaela Duca (Asociația Promo-LEX): În contextul datelor deschise, experiența Ucrainei este una de urmat. Ei au stabilit care seturi de date trebuie să fie deschise și cum se face acest lucru. Legea noastră nu indică un plan de acțiuni. Datele trebuie colectate în format care să permită publicare în formate deschise. Asociația Promo-LEX poate veni cu propuneri despre care date de la Parlament trebuie să fie deschise.

Vlada Ciobanu (CPR Moldova) a menționat că avem lege și infrastructură tehnică pentru date deschise (date.gov.md). Din studiile și discuțiile CPR Moldova cu MDED sau AGE s-a constatat că lipsește o instituție responsabilă de proces, care să se asigure că datele sunt colectate constant și corect. Mai există dificultatea de a stabili care sunt seturile de date cu valoare înaltă. Nu doar societatea civilă trebuie să le propună, dar și instituțiile publice. La nivel de APL situația este dramatică. Este nevoie de angajamente din partea instituțiilor publice și stabilirea autorității care să verifice că datele se publică și că sunt corecte.

Tinerii Diplomați din Chișinău propun crearea platformelor pentru publicarea datelor și informațiilor și actualizare acestora, precum și standarde unice și instruirea funcționarilor publici.

3. Lucru în grup: identificarea propunerilor de angajamente și acțiuni

Igor Aramă (AGE) a informat că portalul date.gov.md a fost recent actualizat, dar există o problemă la nivel de instituții în vederea publicării acestor date, stabilirea seturilor de date, cu ce periodicitate să se publice. A menționat că monitorizarea publicării ar trebui transmisă Cancelariei de Stat. Actualmente, AGE este responsabil de portal. Ar fi nevoie de 2 persoane responsabile pe date deschise, conform directivei UE, dar deocamdată nu este niciuna. S-a propus experiența Ucrainei drept exemplu.

Vlada Ciobanu (CPR Moldova) a propus să se facă claritate referitor la instituția responsabilă de date deschise și instituția care să facă instruire.

Andrei Lutenco (CPR Moldova) a propus realizarea unui ghid metodologic prin care să se clarifice conflictul între informații de interes public și datele cu caracter personal. Susține ideea de implicare a mediatorilor comunitari pentru accesibilitatea informației.

Ion Miron (Oficiul Avocatului Poporului) a propus instruiți la Institutul Național de Justiție, pentru că instanțele de judecată au un rol important în acest domeniu. Este nevoie de lărgit sfera subiecților instruirilor despre acces la informație.

Igor Aramă (AGE) a spus că la AGE ar urma să fie organizate instruiți de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal despre Legea privind protecția datelor cu caracter personal și acestea se pot include în PAGD.

Andrei Lutenco (CPR Moldova) a propus implicarea Cancelariei de Stat și a experților independenți la pregătirea instruirilor.

Roman Andriiv (Platforma Națională a Tinerilor pentru Participare Activă) a propus organizarea unor asemenea instruiți și pentru OSC-uri.

Vlada Ciobanu (CPR Moldova) a anunțat că va reveni la instituții și organizații pentru a dezvolta și împărți angajamentele. Având în vedere discuțiile despre rolul Parlamentului, propune ca PAGD să conțină un capitol separat dedicat Parlamentului Deschis.